Anna Wiśnicka

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
ORCID: 0000-0002-6821-529X

Prezentacja sztuki polskiej w Skandynawii i Finlandii. Dominujące narracje przez pryzmat wybranych wystaw XXI wieku

A Presentation of Polish Art in Scandinavia and Finland: Dominant Narratives through the Lens of Selected 21st-century Exhibitions

Wzmożone zainteresowanie sztuką i kulturą Skandynawii jest fenomenem na skalę światową, o czym świadczy popularność designu, filmu, sztuk wizualnych oraz mody rodem z Północy[1]. Przejawem tego trendu są też liczne wystawy sztuki, które odbywały się w wiodących ośrodkach europejskich i światowych, takich jak: nowojorskie Museum of Modern Art („Edvard Munch: Symbolism in Print – Highlights from The Museum of Modern Art", 2006[2]; „Hilma af Klint. What Stands Behind the Flowers", 2025[3]) i Metropolitan Museum („Beyond the Light: Identity and Place in Nineteenth-Century Danish Art", 2023[4]; „Seeing Silence: The Paintings of Helene Schjerfbeck", 2025[5]), londyńskie oddziały Tate Gallery („Outi Pieski", 2024[6]; „Per Kirkeby", 2009[7]) czy tokijskie Museum of Contemporary Art („Olafur Eliasson: Sometimes the River is the Bridge", 2020[8]), by wymienić tylko reprezentatywne przykłady. W ujęciu globalnym widoczny jest trend skupiający uwagę na prezentacji narodzin nowoczesności, kojarzonej z ekspresjonistycznymi pracami Edvarda Muncha i początkiem abstrakcji Hilmy af Klint oraz wystawami wybitnych artystów współczesnych, jak Olafur Eliasson. Również skandynawskie instytucje kultury prężnie działają na polu promocji kultury i sztuki, czego świadectwem jest tegoroczna wystawa objazdowa „Nordic Echoes – Tradition in Contemporary Art", zorganizowana przez Scandinavia House: The Nordic Center in America – wiodącą instytucję promującą kulturę nordycką w Stanach Zjednoczonych. Wystawa ta, pokazywana w Dakocie Północnej i Południowej, Iowa, Minnesocie, Wisconsin i Michigan, obejmuje prace dwudziestu czterech współcześnie działających artystów skandynawskich[9].

Również w Polsce w ostatnich latach na fali rosnącej popularności skandynawską kulturą zorganizowano szereg wydarzeń mających na celu umożliwienie bezpośredniego kontaktu ze sztuką tego regionu. Wśród nich warto wspomnieć bardzo udane wystawy „Vilhelm Hammershøi.

[1] Warto nadmienić, że popularność ta nie jest zjawiskiem nowym, lecz cyklicznie powracającym do dyskursu wystawienniczego. W Stanach Zjednoczonych organizowano liczne wystawy popularyzujące dokonania artystyczne krajów nordyckich; zob. *Scandinavian Design and the United States, 1890–1980*, eds. B. Tigerman, M. Obniski, Los Angeles 2020. Zainteresowanie pracami artystów i designerów z Finlandii sięga czasów wystawy nowojorskiej z 1939 roku i spektakularnego sukcesu Pawilonu Fińskiego; zob. S. Menin, *Waving from the Periphery: Sibelius, Aalto, and the Finnish Pavilions*, [w:] *Jean Sibelius and His World*, ed. D. M. Grimley, Princeton 2011, s. 227–255.

[2] MoMA, wystawa „Edvard Munch: Symbolism in Print – Highlights from The Museum of Modern Art", https://www.moma.org/calendar/exhibitions/36 [dostęp: 26.05.2025].

[3] MoMA, wystawa „Hilma af Klint. What Stands Behind the Flowers", https://www.moma.org/calendar/exhibitions/5779 [dostęp: 26.05.2025].

[4] MET, wystawa „Beyond the Light: Identity and Place in Nineteenth-Century Danish Art", https://www.metmuseum.org/exhibitions/beyond-the-light [dostęp: 26.05.2025].

[5] MET, wystawa „Seeing Silence: The Paintings of Helene Schjerfbeck", https://www.metmuseum.org/exhibitions/seeing-silence-the-paintings-of-helene-schjerfbeck [dostęp: 26.05.2025].

[6] Tate Modern, wystawa „Outi Pieski", https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-st-ives/outi-pieski [dostęp: 26.05.2025].

[7] Tate Modern, wystawa „Per Kirkeby", https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/kirkeby [dostęp: 26.05.2025].

[8] MOT, wystawa „Olafur Eliasson: Sometimes the River is the Bridge", https://www.mot-art-museum.jp/en/exhibitions/olafur-eliasson/ [dostęp: 26.05.2025].

[9] Scandinavia House, wystawa „Nordic Echoes – Tradition in Contemporary Art", https://www.scandinaviahouse.org/exhibitions/nordic-echoes/ [dostęp: 26.05.2025].

Światło i cisza" w Muzeum Narodowym w Poznaniu[10] oraz „Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910" w Muzeum Narodowym w Warszawie[11]. Należy także nadmienić, że w 2017 roku, z okazji obchodów stulecia odzyskania przez Finlandię niepodległości, w zaprojektowanym przez fińskie studio architektoniczne Lahdelma & Mahlamäki gmachu Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, odbyła się wystawa promująca wzornictwo tego kraju pod tytułem „Echoes – 100 Years in Finnish Design and Architecture"[12].

Artykuł ma na celu kompilację najważniejszych wystaw sztuki polskiej, które odbyły się w Skandynawii (Dania, Szwecja, Norwegia) i Finlandii w XXI wieku, oraz krytyczne przyjrzenie się wiodącym tendencjom tematycznym z wykorzystaniem badań literaturowych. Pozwoli to naszkicować, jakie obszary narodowych działań artystycznych stały się przedmiotem promocji kultury polskiej na Północy, a jednocześnie umożliwi określenie częstotliwości i charakteru pojawiania się sztuki rodzimej w krajach Północy.

Szwecja

Promocją kultury polskiej w Szwecji zajmuje się Ambasada RP, szczególnie poprzez swoje profile w mediach społecznościowych. Profil na portalu Facebook, podobnie jak w przypadku większości polskich placówek dyplomatycznych, stanowi główny kanał komunikacji dotyczącej wydarzeń kulturalnych[13]. Ponadto w Sztokholmie prężnie działa Instytut Polski, który – poza aktywnym udziałem w organizacji wydarzeń kulturalnych – jest również platformą popularyzującą sztukę polską poprzez udostępnianie artykułów na jej temat oraz kompilację baz danych i zasobów online, dzięki którym można zapoznać się z rodzimą twórczością, wzmiankowane są między innymi: Google Arts & Culture, Polona oraz strony internetowe polskich muzeów[14]. Placówka, poza działalnością organizowaną w jej siedzibie, jest aktywnym portalem online, na którym można znaleźć informacje o najważniejszych wydarzeniach związanych z kulturą polską w Szwecji. Ponadto instytucja czynnie angażuje się w najważniejsze wydarzenia mające na celu popularyzację rodzimej twórczości w Szwecji.

Na szwedzkiej scenie artystycznej już na początku XXI wieku była prezentowana polska sztuka, choć początkowo wystawy miały charakter problemowy i nie koncentrowały się wyłącznie na artystach z Polski. Jednym z pierwszych istotnych wydarzeń, w którym wzięli udział polscy artyści, była wystawa w Moderna Museet w Sztokholmie (1999–2000), podejmująca kwestię postkomunizmu w Europie Wschodniej i Środkowej oraz w byłym Związku Radzieckim. Wystawa nosiła tytuł „Ideal and Reality – Polish Art from the 1980s and 90s"[15], a jej kuratorami byli Bojana Pejić oraz David Elliott. Wśród polskich artystów znaleźli się: grupa C.U.K.T, Zuzanna Janin, Piotr Jaros, Tomasz Kizny, Katarzyna Kozyra, Dominik Lejman, Robert Rumas i Artur Żmijewski[16]. Wystawa koncentrowała się na prezentacji perspektyw artystów i artystek z krajów byłego bloku wschodniego, przy jednoczesnej rezygnacji z narracji narodowych na rzecz ukazania globalnego doświadczenia komunizmu poprzez reprezentantów różnych kręgów kulturowych. Takie ujęcie problematyki pozwoliło ukazać zarówno podobieństwa, jak i różnice w percepcji tego okresu przez międzynarodowe grono artystów. Pluralizm był największą wartością wystawy, co podkreślała kuratorka Bojana Pejić, stwierdzając, że ekspozycja „nie ma bowiem na celu przedstawienia jednej prawdy o sztuce współczesnej w świecie postkomunistycznym, lecz prezentuje określone na nią spojrzenie"[17]. Ponadto duży nacisk położono na unikanie gloryfikacji martyrologicznego

[10] *Vilhelm Hammershøi. Światło i cisza*, katalog wystawy, red. M. Łukasiewicz, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Poznań 2021.

[11] *Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910*, katalog wystawy, red. A. Bagińska, W. Głowacki, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2022.

[12] *Echoes – 100 Years in Finnish Design and Architecture*, katalog wystawy, eds. M. Härkäpää, P. Korvenmaa, L. Isoniemi, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Warszawa 2017.

[13] Ambasada RP w Szwecji, profil Facebook, https://www.facebook.com/PLinSweden [dostęp: 26.05.2025].

[14] Zob. Instytut Polski w Sztokholmie, *Kolekcje online polskiej sztuki i designu, które możesz zobaczyć z domu*, https://instytutpolski.pl/stockholm/pl/2020/05/26/kolekcje-online-polskiej-sztuki-i-designu-ktore-mozesz-zobaczyc-z-domu/ [dostęp: 25.06.2025].

[15] Por. *After the Wall: Art and Culture in post-Communist Europe*, katalog wystawy, eds. B. Pejić, D. Elliott, Moderna Museet Stockholm, Stockholm 1999.

[16] Zob. Moderna Museet Sztokholm, wystawa „Ideal and Reality – Polish Art from the 1980s and 90s", https://www.modernamuseet.se/stockholm/en/exhibitions/after-the-wall/ [dostęp: 1.10.2025].

[17] K. Deepwell, *After 'After the Wall': An Interview with Curator Bojana Pejic*, „N.Paradoxa" 2000, nr 5, s. 49–57.

aspektu sztuki omawianego okresu, a przede wszystkim na poddanie wystawianych prac obiektywnym kryteriom oceny. Była to próba przełamania tak zwanego post-komunistycznego subiektywizmu w percepcji sztuki, w ramach którego „niektórzy artyści zdobywali uznanie zachodniej publiczności głównie dlatego, że przedstawiali się jako »ofiary« swojego społeczeństwa”[18]. Wystawa w Moderna Museet była zatem jednym z pierwszych wydarzeń, które w XXI wieku przybliżyło szerokiej szwedzkiej publiczności sztukę polską. W kolejnych latach na scenie szwedzkiej pojawiały się pojedyncze wystawy polskich twórców, realizowane na znacznie mniejszą skalę, głównie w ramach współpracy pomiędzy niewielkimi galeriami. Jako przykłady można wskazać wystawę „Art from Sopot”, zorganizowaną przez Państwową Galerię Sztuki w Sopocie oraz Galerię Panorama w Sztokholmie[19], czy performance Pauliny Ołowskiej w ramach wystawy zbiorowej „Form and Volume” w sztokholmskim CFHILL[20].

Na przełomie lat 2018 i 2019 w Muzeum Sztuki w Göteborgu została zaprezentowana wystawa „Młoda Polska. Polish Fin de Siècle Art”, której kuratorami byli: Kristoffer Arvidsson, Eva Nygårds i Johan Sjöström, ze strony polskiej merytoryczną organizację wydarzenia wsparła Agnieszka Morawińska. Na wystawie zaprezentowano ponad sześćdziesiąt obiektów wypożyczonych z polskich muzeów narodowych, wśród nich prace Olgi Boznańskiej, Jacka Malczewskiego i Stanisława Wyspiańskiego. Prezentacja była okazją do prześledzenia działalności artystycznej w Polsce z lat odzyskiwania niepodległości, a jednocześnie ukazania dystynktywnych tendencji w sztuce polskiej schyłku wieku[21]. Warto dodać, że

> wystawa w Muzeum Sztuki w Göteborgu została zorganizowana z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Oprócz współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza, Muzeum Sztuki w Göteborgu nawiązało współpracę z Ambasadą RP i Instytutem Polskim w Sztokholmie, aby skutecznie promować to wydarzenie w Szwecji i krajach skandynawskich jako część programu obchodów 100. rocznicy odrodzenia po rozbiorach polskiej państwowości[22].

W prestiżowym Moderna Museet Malmö w 2018 roku otwarto wystawę „Kobro & Strzemiński. New Art in Turbulent Times”[23], której kuratorami byli: Iris Müller-Westermann, Ory Dessau i Jarosław Suchan. Wystawa była efektem współpracy z Muzeum Sztuki w Łodzi, a ponadto została zorganizowana przy wsparciu Instytutu Polskiego w Sztokholmie oraz Instytutu Adama Mickiewicza w ramach międzynarodowego programu kulturalnego „Polska 100”, finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w ramach wieloletniego programu Niepodległa 2017–2021. Håkan Nilsson zwraca uwagę, że wystawa bardzo dobrze uzupełnia narrację wczesnej awangardy i ruchów modernistycznych o perspektywę polską. Na wystawie zaprezentowano twórczość dwójki artystów – Katarzyny Kobro oraz Władysława Strzemińskiego – wraz z ich dążeniami charakterystycznymi dla okresu europejskiej awangardy. Skupiono się przede wszystkim na kwestii unizmu, a jedynie subtelnie nawiązano do trudnych relacji w życiu osobistym artystów[24], które mogły stanowić chociażby wstęp do rozważań herstorycznych w kontekście Kobro. Prezentacja prac Katarzyny Kobro i Władysława Strzemińskiego stanowiła bez wątpienia okazję do przyjrzenia się pierwszym dekadom XX wieku przez pryzmat polskiej kultury i sztuki, która nie jest powszechnie znana szerokiemu gronu odbiorców.

W 2024 roku w sztokholmskim Moderna Museet otwarto ekspozycję „The Subterranean Sky”[25], prezentującą dzieła surrealistów znajdujące się w kolekcji placówki. Pomyślana jako wystawa przekrojowa koncentrowała się na fenomenie sztuki surrealistycznej, której celem było ukazanie zarówno szerokiego

[18] Tamże, s. 50.

[19] Por. Maciej Świeszewski, *Exhibitions*, https://www.swieszewski.com/en/exhibitions [dostęp: 1.10.2025].

[20] CFHILL, wystawa „Form and Volume”, https://www.cfhill.com/exhibition/form-and-volume-curated-by-francesca-gavin [dostęp: 1.10.2025].

[21] *Młoda Polska. Sekelskifteskonst från Polen / Polish Fin de Siècle Art*, katalog wystawy, eds. K. Arvidsson, E. Nygårds, J. Sjöström, Muzeum Sztuki w Göteborgu, Göteborg 2018.

[22] Culture.pl, *Młoda Polska w Szwecji*, https://culture.pl/pl/wydarzenie/mloda-polska-w-szwecji [dostęp: 3.07.2025].

[23] Moderna Museet Malmö, wystawa „Kobro & Strzemiński. New Art in Turbulent Times”, https://www.modernamuseet.se/malmo/en/exhibitions/katarzyna-kobro-and-wladyslaw-strzeminski [dostęp: 8.07.2025].

[24] H. Nilsson, *Kobro & Strzemiński: New Art in Turbulent Times*, „Konsthistorisk Tidskrift/Journal of Art History” 2019, nr 88(1), s. 54–57.

[25] Instytut Polski w Sztokholmie, *Otwarcie wystawy o surrealizmie w Muzeum Sztuki Nowoczesnej i Współczesnej w Sztokholmie*, https://instytutpolski.pl/stockholm/pl/2024/11/13/otwarcie-wystawy-o-surrealizmie-w-muzeum-sztuki-nowoczesnej-i-wspolczesnej-w-sztokholmie/ [dostęp: 8.07.2025].

spektrum tego nurtu, jak i najnowszych prac wpisujących się w jego ramy. Choć wydarzenie nie promowało stricte kultury polskiej, to warto je odnotować, ponieważ w zaprezentowano na nim prace Agnieszki Polskiej, Erny Rosenstein oraz Franciszki i Stefana Themersonów. Promocja tego wydarzenia odbyła się również na stronie internetowej Instytutu Polskiego w Sztokholmie. Jest to ważne działanie o charakterze reprezentacyjnym dla polskiej kultury, jeśli weźmie się pod uwagę politykę Moderna Museet w Sztokholmie dotyczącą akwizycji dzieł artystów międzynarodowych. Według badań Jonasa van Kappela do 1976 roku zakupy prac polskich artystów stanowiły 4% wszystkich nabytków, natomiast w latach 2000–2022 ich udział spadł do zaledwie 1%[26]. Zauważalna jest zatem tendencja zwrotu ku inwestowaniu w twórców rodzimych lub skandynawskich, a także artystów amerykańskich, z przewagą sztuki zaangażowanej społecznie, co koresponduje z tendencjami polityki większości muzeów sztuki najnowszej. Ujęcie polskich twórców w kontekście globalnego spojrzenia na surrealizm stanowi ważny element umiędzynarodowienia dyskursu samej placówki, ale także zwrócenia uwagi na polskich twórców.

Il. 1. Monika Sosnowska, *Muzeum*, Sztokholm, Park Rzeźb Księżniczki Estelle 2025, fot. Palle Lindqvist

Najnowszym akcentem promującym pośrednio kulturę polską w Szwecji jest wystawa „The Magic Power of the Needle" w Kulturhuset Stadsteatern[27], której kuratorkami są Joanna Warsza i Bella Rune. Joanna Warsza, wraz z Wojciechem Wróblewskim, była odpowiedzialna między innymi za sukces Pawilonu Polskiego na 59. Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Wenecji w 2022 roku, który prezentował wystawę „Przeczarowując świat" Małgorzaty Mirgi-Tas[28]. Rozumienie kwestii wielokulturowości i transgraniczności sztuki w wielu aspektach umożliwiło kuratorce uzupełnienie narracji w Kulturhuset Stadsteatern o prace Małgorzaty Mirgi-Tas, które łączą tradycje romskie z nowoczesną, wielopoziomową eksploracją tożsamości. Dzieła polsko-romskiej artystki pojawiły się obok prac Louise Bourgeois, Meriç Algün, Christiny Lammer czy Doris Wiklund.

W czerwcu 2025 roku w Parku Rzeźb Księżniczki Estelle, położonym w Królewskim Parku na wyspie Djurgården w Sztokholmie, odsłonięto rzeźbę *Muzeum* Moniki Sosnowskiej, będącą pierwszą pracą artystki w Skandynawii[29]. Sosnowska jest znana ze swoich rzeźb i instalacji, w których często porusza tematykę miejsca, historii i wzajemnego odkrywania się różnych kręgów kulturowych[30]. Praca *Muzeum* zawiera fragmenty marmurowych spolia z niezrealizowanego projektu muzeum Karola XIV Jana z dynastii Bernadotte z 1830 roku.

[26] J. van Kappel, „Diversifying a Museum Collection and the Politics of Representation: A Mixed-Methods Approach to the Acquisition Policies and Implementation of Diversity Strategies at Stockholm's Moderna Museet in the 21st Century", praca magisterska, Uniwersytet Sztokholmski, 2024, https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1831082&dswid=-6521 [dostęp: 2.07.2025].

[27] Kulturhuset Stadsteatern, wystawa „The Magic Power of the Needle", https://kulturhusetstadsteatern.se/utstallningar/magic-power-of-needle [dostęp: 2.07.2025].

[28] E. Kledzik, *Roma Art as Postcolonial Contact Zone: Re-Enchanting the World by Małgorzata Mirga-Tas*, [w:] *Approaches to a "New" World Literature: Romani Literature(s) as (re-)Writing and Self-empowerment*, eds. L. French, M. O. Hertrampf, Monachium 2023, s. 97–123.

[29] Instytut Polski w Sztokholmie, *Spotkanie historii z teraźniejszością w nowym dziele w sztokholmskim Parku Rzeźb Księżniczki Estelle: „Muzeum" Moniki Sosnowskiej*, https://instytutpolski.pl/stockholm/pl/2025/04/29/spotkanie-historii-z-terazniejszoscia-w-nowym-dziele-w-sztokholmskim-parku-rzezb-ksiezniczki-estelle-muzeum-moniki-sosnowskiej/ [dostęp: 9.07.2025].

[30] *State Construction and Art in East Central Europe, 1918–2018*, eds. A. Chmielewska, I. Kossowska, M. Lachowski, London 2023, s. 10.

Monika Sosnowska wykorzystała je w pracy, która łączy przeszłość z teraźniejszością, stając się swoistym symbolem upływu czasu i nieuchronnych zmian. Rzeźba została nabyta przez Princess Estelle Cultural Foundation i była darem Elin Kling i Karla Lindmana. Warto podkreślić, że odsłonięciu pracy towarzyszyła dystrybucja katalogu ufundowanego przez Instytut Polski w Sztokholmie[31].

Dania

W Danii najbardziej aktywną instytucją w promowaniu kultury polskiej jest Ambasada RP z jej kanałem Facebook[32], gdzie można znaleźć bieżące informacje na temat wydarzeń kulturalnych. Poza ambasadą, placówką zajmującą się promocją kultury polskiej jest Instytut Polsko-Skandynawski, założony w 1985 roku w Kopenhadze jako instytucja naukowo-badawcza, której celem było rozwijanie stosunków badawczych pomiędzy naukowcami z Polski i krajów skandynawskich[33]. Nie jest on jednak aktywnie zaangażowany w promocję wydarzeń ze świata sztuki.

Podczas festiwalu Copenhagen Art Festival w 2012 roku zaprezentowano publiczny projekt Joanny Rajkowskiej *Światło Loży. Edycja: Kopenhaga*[34]. Praca ta, inspirowana masońską historią Kopenhagi i estetyką Królestwa Larsa von Triera, odnosiła się również do kwestii feministycznych. Jej częścią był marsz kobiet ubranych w czarne stroje i niosących pochodnie. Joanna Rajkowska, znana z działań w przestrzeniach miejskich, często trudnych i obciążonych piętnem historii[35], w swojej kopenhaskiej pracy połączyła historię z dyskursem współczesnym. Jej prace wpisują się w nurt równościowy, który dotyczy zarówno praw kobiet, mniejszości seksualnych, jak i praw osób dotkniętych problemem uchodźstwa[36].

W 2015 roku w Viborg Kunsthal na Jutlandii, we współpracy z warszawską galerią Raster i przy wsparciu Ambasady RP w Kopenhadze, zorganizowano wystawę prac Anety Grzeszykowskiej „Selfie"[37]. Współpracowały przy niej Galleri Image z Aarhus i Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia w Gdańsku, również wspierane przez Ambasadę RP w Kopenhadze. Kuratorką wystawy była Aleksandra Księżopolska. Aneta Grzeczykowska skupia się na prezentacji i reprezentacji w dobie nowych mediów, eksplorując głębsze pokłady egzystencjalne. Jak słusznie zauważa Fanie Demeule, projekt

> jest w pewnym sensie autoportretem w formie vanitas: postępuje na wzór tych obrazów, które skrywają postać śmierci, ukrytą niczym podwójne dno w samej istocie obrazu. Lub, w przeciwieństwie do martwej natury, żywa martwa natura. Maska pozorów, którą Grzeszykowska sugeruje w swoim „Selfie", przekształca się zatem w maskę pośmiertną, świadka zapowiedzianego i nieuniknionego zaniku, ale przede wszystkim już rozpoczętego w samym ciele artystki, co jednocześnie pozwala jej ujrzeć światło dzienne[38].

Na przełomie lat 2018 i 2019 w Kunsthal Charlottenborg miała miejsce indywidualna prezentacja pracy artystki polskiego pochodzenia tworzącej w Niemczech – Alicji Kwade – „Out of Ousia". Kuratorką projektu była Marie Nipper, a prezentacja pracy została przygotowana przy wsparciu: 15. Juni Fonden, 303 Gallery w Nowym Jorku, A. P. Møller Foundation, König Galerie (Berlin/London), Danish Arts Foundation oraz Obel Family Foundation[39]. Kwade w swoich pracach skupia się na strukturach, które postrzega w różnych kategoriach. Jej słynna *ParaPivot*, instalacja *site specific* na dachu nowojorskiego The MET, oscylowała wokół zagadnień

[31] Zob. The Princess Estelle Cultural Foundation, *„Museum" Monika Sosnowska*, https://www.preks.se/en/sculptures/museum [dostęp: 8.07.2025].

[32] Ambsada RP w Danii, profil Facebook, https://www.facebook.com/PLinDenmark [dostęp: 8.07.2025].

[33] E. S. Kruszewski, *Instytut Polsko-Skandynawski i Pomorze*, „Acta Cassubiana" 2015, nr 17, s. 213–225.

[34] J. Rajkowska, *The Light od The Lodge. Edition Copenhagen 2012, public project*, https://www.rajkowska.com/en/the-light-of-the-lodge-edition-copenhagen/ [dostęp: 9.07.2025].

[35] N. Krzyżanowska, *The Discourse of Counter-monuments: Semiotics of Material Commemoration in Contemporary Urban Spaces*, „Social Semiotics" 2015, nr 26(5), s. 465–485.

[36] Por. T. Kitlinski, P. Leszkowicz, *Feminist and Queer Action and Art in Poland's Illiberal Democracy*, [w:] *Resisting Far-Right Politics in the Middle East and Europe Queer Feminist Critiques*, eds. T. Altay, N. Al-Ali, K. Galor, Edynburg 2025, s. 211–239.

[37] A. Grzeszykowska, *Selfie*, publikacja towarzysząca wystawie, Viborg 2015.

[38] F. Demeule, *Aneta Grzeszykowska, ou l'autoportrait en forme de vanité*, „Spirale: arts, lettres, sciences humaines" 2015, nr 253, s. 11–13.

[39] Kunsthal Charlottenborg, *Alicja Kwade, „Out of Ousia", 21 September 2018–17 February 2019*, https://kunsthalcharlottenborg.dk/en/exhibitions/alicja-kwade/ [dostęp: 4.07.2025].

czasu, przemijalności oraz uniwersalizmu[40]. Prace Alicji Kwade stanowią przykład operowania znanymi kształtami, formami, materiałami, na których dokonuje swoistej zmiany akcydentaliów. Jak pisze Yulia Tikhomirova:

> Out of Ousia to zakłócenie samoświadomości, które dekonstruuje antropocentryczne rozumowanie przestrzenne. Kalejdoskopowe odbicia przekształcają otoczenie. [...] Doświadczenie to podważa stabilne poczucie tożsamości, prezentując ciągle ewoluujący, fragmentaryczny obraz siebie i zachęcając publiczność do ponownej oceny swoich z góry przyjętych wyobrażeń o sobie w przestrzeni oraz do ponownego rozważenia zwyczajowego polegania na rozpoznawalności[41].

Il. 2. Alicja Kwade, *Out of Ousia*, Kunsthal Charlottenborg 2018, fot. Roman März

Warto dodać, że w Danii polscy artyści również brali udział w wydarzeniach artystycznych skupiających artystów międzynarodowych, takich jak Copenhagen Art Festival z udziałem Katarzyny Kozyry[42]. Prezentowano również design polski w ramach wystawy „Forest and Meadow. An Exhibition of Polish Design" w Design Trade, Bella Center w Kopenhadze w 2013 roku, której kuratorką była Ewa Solarz[43]. W kręgu prezentacji polskiej sztuki w Danii na uwagę zasługuje również projekt „Memory Cache & Sketches", prezentowany w Viborg Kunsthal we współpracy z Viborg UNESCO Creative City of Media Arts w 2024 roku. Wystawa przybliżała prace córki fotografki – Agaty Lenczewskiej-Madsen, oraz filmowca – Ryszarda Lenczewskiego[44].

Norwegia

Podobnie jak w pozostałych krajach skandynawskich, tak i w Norwegii wiodącą rolę w promocji wydarzeń kulturalnych związanych z Polską pełni profil Facebook Ambasady RP w Oslo, który na bieżąco informuje obserwujących o najnowszych wystawach, spotkaniach z artystami i festiwalach[45]. Działające od 2018 roku Stowarzyszenie Razem=Sammen, poza działaniami stricte zrzeszającymi norweską Polonię, również informuje o istotnych wydarzeniach związanych z polską kulturą i sztuką[46].

Choć w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku w Norwegii nie zorganizowano wielu dużych wystaw indywidualnych polskich twórców, to jednak rodzima nam kultura była obecna w dyskursie organizowanych wydarzeń kulturalnych. Świadectwem tego jest festiwal We Do Festival of Contemporary Polish Arts & Culture, który od 2018 roku prezentuje w Oslo polskich twórców filmu oraz sztuk performatywnych, głównie tańca[47].

W 2018 roku w Bergen Kunsthall zaprezentowano solową wystawę Doroty Jurczak pod tytułem „Bzzz", która pierwotnie została pokazana w warszawskim Piktogramie w 2015 roku[48]. Artystka, operując klasycznym językiem form i materiałów, tworzy oniryczne dzieła, które można porównać do prac z kręgu teatru Bauhausu i wczesnej europejskiej awangardy. Postaci przypominające kukiełki,

[40] Por. S. S. Friedman, *Scaling Planetarity: Spacetime in the New Modernist Studies – Virginia Woolf, H.D., Hilma af Klint, Alicja Kwade, Kathy Jetn̄il-Kijiner*, „Feminist Modernist Studies" 2020, nr 3(2), s. 118–147.

[41] Y. S. Tikhomirova, *Attempt at Doubt. The Abandonment of Aesthetic Automatisms Through Collective Exercises in the Performative Practice by Didymos*, „Aisthesis" 2024, nr 17(1), s. 191–205.

[42] Nikolaj Kunsthal, *Copenhagen Art Festival: Conversations*, https://nikolajkunsthal.kk.dk/copenhagen-art-festival-conversations [dostęp: 3.07.2025].

[43] Culture.pl, *The Forests and Meadows of Polish Design*, https://culture.pl/en/event/the-forests-and-meadows-of-polish-design [dostęp: 3.07.2025].

[44] Viborg Kunsthal, wystawa „Memory Cache", https://viborgkunsthal.viborg.dk/udstillinger/tidligere-udstillinger/2024/memory-cache-sketches-agata-lenczewska-maden-ryszard-lenczewski/ [dostęp: 3.07.2025].

[45] Ambasada RP w Norwegii, profil Facebook, https://www.facebook.com/PLinOslo/ [dostęp: 3.07.2025].

[46] Stowarzyszenie Razem=Sammen, https://www.razem.no/ [dostęp: 7.07.2025].

[47] We Do Festival of Contemporary Polish Arts & Culture, https://www.wedo.no/ [dostęp: 7.07.2025].

[48] Bergen Kunsthall, *Dorota Jurczak Bzzz 24 May–12 August 2018*, https://www.kunsthall.no/en/exhibitions/bzzz/ [dostęp: 7.07.2025].

pozbawione cech indywidualnych, zdają się stanowić symbol wyalienowania i zagubienia człowieka we współczesnym świecie. Ekspozycja w Bergen była jedną z wielu wystaw międzynarodowych artystki, która od początku swojej kariery pozostaje związana z Niemcami, Belgią, a obecnie z Włochami.

W 2021 roku w galerii sztuki Kunstforening w norweskim Sandefjord odbyła się wystawa „From Far and From Near"[49], która prezentowała prace dziewięciu artystów-akademików z Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Kuratorem wystawy był profesor Piotr Majewski, a wydarzenie umożliwiło prezentację sztuki lubelskiego środowiska artystycznego, która rzadko jest w takiej konfiguracji pokazywana za granicą. Stanowi to przykład działań o charakterze lokalnym, które nie tylko promują kulturę konkretnego ośrodka, ale także stają się punktem wyjścia dla szerszej współpracy międzynarodowej. Ekspozycja została bowiem zorganizowana w ramach projektu „Praktykowanie historii. Norwegia i Polska – odnajdywanie w czasie i przestrzeni. Interdyscyplinarne przedsięwzięcie", realizowanego przez Teatry Stella Polaris i Ośrodek Praktyk Teatralnych Gardzienice, którego jednym z partnerów jest Centrum Spotkania Kultur w Lublinie[50].

Kolejną istotną wystawą była „Her Hauntology" Pauliny Ołowskiej w Kistefos Museum w Jevnaker w 2022 roku. Artystka za sprawą swoich prac zaprezentowała szerokie spektrum technik (od malarstwa, poprzez rzeźbę, instalacje, aż po grafikę i wideo) oraz tematów (słowiańskość, konsumpcjonizm, feminizm, język reklam).

Paulina Ołowska wypracowała unikatowy język wizualny, który wyróżnia ją na tle współczesnych artystów zarówno w Polsce, jak i na świecie. Norweska wystawa koncentrowała się wokół malarstwa figuratywnego, które w bardzo dystynktywny sposób łączy tematykę współczesną z językiem estetycznym początku XX wieku oraz lat 60[51].

Il. 3. Paulina Olowska, *Her Hauntology*, Kistefos Museum 2022, fot. Vegard Kleven

W 2023 roku w Henie-Onstad Kunstsenter (HOK) w Høvikodden zorganizowano wystawę prac Magdaleny Abakanowicz pod tytułem „Every Tangle of Thread and Rope", która była wcześniej pokazywana, między innymi w brytyjskiej galerii Tate Modern. Popularność prac artystki w Norwegii jest bardzo duża, o czym świadczy fakt, że siedem z nich znajduje się w posiadaniu placówek wystawienniczych, a trzy – w norweskich kolekcjach prywatnych[52]. Już w 1977 roku w Henie-Onstad Kunstsenter w Høvikodden odbyła się wystawa pięćdziesięciu ośmiu prac Abakanowicz pod tytułem „Organic Structures", obejmująca jedenaście lat jej twórczości[53]. Runa Boger w kontekście fenomenu prac polskiej artystki i zderzenia jej unikatowej techniki z norweską publicznością, pisała, że wystawa

> postawiła przed publicznością nowe wyzwania. Znalazły się na niej wolno wiszące i wolnostojące, trójwymiarowe obiekty, które wchodziły w relację z pomieszczeniem i architekturą. Ponieważ publiczność mogła poruszać się wokół i pomiędzy obiektami, możliwe było oglądanie ich z wielu perspektyw. To doprowadziło do bardziej bezpośredniego kontaktu między odbiorcami a dziełami, gdyż nie były one oglądane wyłącznie z jednej

[49] Kunstforening, wystawa „From Far and From Near", https://sandefjordkunstforening.no/utstilling/from-far-and-from-near/ [dostęp: 1.10.2025].

[50] D. Stępień, *Norweska wystawa z lubelskim akcentem. Ekspozycja „Z Daleka i z Bliska" ukazała ponad 40 prac artystów z Wydziału Artystycznego UMCS*, „Kurier Lubelski", 30.12.2021, https://kurierlubelski.pl/norweska-wystawa-z-lubelskim-akcentem-ekspozycja-z-daleka-i-z-bliska-ukazala-ponad-40-prac-artystow-z-wydzialu-artystycznego/ar/c13-15976815 [dostęp: 1.10.2025].

[51] S. Lookofsky, *Paulina Olowska: Kistefos Museum*, „Artforum International" 2022, nr 61(1), s. 327.

[52] R. Boger, „Magdalena Abakanowicz og Norge: Stilskaper eller frigjørende forbilde? En drøftelse av Abakanowicz' betydning for norsk tekstilkunst 1960–1980", praca magisterska, Uniwersytet w Oslo, 2010, https://runaboger.no/wp-content/uploads/2013/01/BogerxmasterxAbakanowicz.pdf [dostęp: 7.07.2025].

[53] *Magdalena Abakanowicz, organiske strukturer / organic structures*, katalog wystawy, ed. O. H. Moe, Henie-Onstad Kunstsenter, Oslo 1977.

> strony, jak w przypadku tekstyliów płaskich. Przez „zawłaszczenie" przestrzeni prace zyskały większą siłę dramatyczną i ekspresję. Ta wystawa była pierwszym w Norwegii przypadkiem, gdy publiczność doświadczyła tak złożonych instalacji, czyli rzeźb tekstylnych w rozszerzonym polu widzenia. Widzowie znaleźli się w środowisku, w którym koncepcja dzieła, przestrzeń i otoczenie stopiły się w jedno. Przestrzeń wystawiennicza wraz ze wszystkimi jej elementami stała się niezależnym dziełem sztuki – swego rodzaju performance'em lub teatrem absurdu[54].

Wystawa z 2024 roku była również skupiona na ogromnych formach przestrzennych z lat 1950–1970, które pochodziły zarówno z kolekcji muzealnych, jak i prywatnych[55]. Prezentacja prac Magdaleny Abakanowicz w Norwegii stanowiła zarówno powrót do poprzedniej wystawy, która cieszyła się dużym sukcesem, jak i podążanie za obowiązującymi trendami wystawienniczymi wytyczonymi przez wiodące placówki muzealne.

Na przełomie lat 2024 i 2025 w Stavanger Art Museum miała miejsce wystawa zbiorowa „The Plastic Body. Sculpture from Poland 1960–1989"[56], która była przeglądem prac polskich artystek. Wydarzenie zorganizowano we współpracy z Brødrene Kverneland AS oraz Instytutem Adama Mickiewicza, a kuratorkami wystawy były Vibece Salthe i Helga Nyman. Zaprezentowano na niej dzieła: Magdaleny Abakanowicz, Wandy Czełkowskiej, Barbary Falender, Zofii Kulik, Teresy Murak, Ewy Pachuckiej, Ewy Partum, Marii Pinińskiej-Bereś, Aliny Szapocznikow i Teresy Tyszkiewicz, co wpisuje ekspozycję w nurt badań herstorycznych, a konkretnie sztuki kobiet. W przypadku tej wystawy nacisk został położony przede wszystkim na sposób ukazania przez artystki doświadczenia komunizmu.

W 2025 roku w Henie Onstad Kunstsenter w Høvikodden zorganizowano wystawę „Małgorzata Mirga-Tas: An Alternative Story"[57], na której pokazano części jej słynnej pracy *Przeczarowując świat* reprezentującej Pawilon Polski na 59. Biennale Sztuki w Wenecji z 2022 roku, powstałej we współpracy z Kunstmuseum Luzern i Kunstmuseum Wolfsburg. Wystawa norweska, podobnie jak wenecki pawilon, skupia się na zagadnieniach bliskich artystce, która w swojej karierze mierzy się ze stereotypami dotyczącymi mniejszości romskiej, kwestiami feminizmu i zawłaszczenia kulturowego. Maria Szoska, analizując *Przeczarowując świat*, podkreśla, że Mirga-Tas

> chce wypełnić białą plamę w historii, czyli podmiotową nieobecność Romów, zarówno w przestrzeni publicznej, jak i w dziejach historii sztuki. Artystka uważa, że tematyka romska przez wieki podejmowana była przez twórców nieromskich, co prowadziło do ich zawłaszczenia przez kolonialne przedstawienie. [...] Mirga-Tas od początku swojej artystycznej drogi przepracowuje historię swojej nacji i dominującą o niej narrację, zamykającą się często w antytezach: albo w pogardzie i wyższości, albo w idyllicznej ludowości. Kreując potencjalną historię, świadomie czyni ją afirmatywną. Jest artystką zaangażowaną. Uprawia feminizm mniejszości, choć – jak zaznacza – „romski feminizm wygląda trochę inaczej, ale walczymy zawsze o to samo – o wolność i możliwość wyboru"[58].

Wystawa w Henie Onstad Kunstsenter stanowi uniwersalną opowieść o odzyskiwaniu głosu, a dodatkowego znaczenia nabiera w kontekście mniejszości polskiej w Norwegii.

W ostatnich latach kontakty polsko-norweskie na gruncie kulturalnym zacieśniają się, o czym świadczy program Norweskiego Mechanizmu Finansowego (EEA and Norway Grants), który do 2021 roku wsparł liczne polskie instytucje kultury. W 2024 roku „podczas konferencji Open Eyes Economy Summit w Krakowie przedstawiciele Arts and Culture Norway i Narodowego Centrum Kultury zainaugurowali pierwszy etap międzynarodowych wizyt studyjnych"[59], czego wynikiem były wizyty studyjne, które odbyły się w 2025 roku. Pozwala to sądzić, że relacje kulturowe między krajami będą rozwijać się również na gruncie wystawienniczym.

[54] R. Boger, *Magdalena Abakanowicz and the Norwegian Art Scene: Style Creator or Liberating Role Model?*, „Vessel" 2022, nr 4, https://vessel-magazine.no/issues [dostęp: 7.07.2025].

[55] J. Jefferies, *Magdalena Abakanowicz: Every Tangle of Thread and Rope, London, UK: Tate Modern, 17 November 2022 to 21 May 2023*, „Textile" 2023, nr 22(1), s. 292–300.

[56] Stavanger Art Museum, wystawa „The Plastic Body. Sculpture from Poland 1960–1989", https://www.stavangerkunstmuseum.no/en/events/den-plastiske-kroppen [dostęp: 7.07.2025].

[57] Henie Onstad Kunstsenter, wystawa „Małgorzata Mirga-Tas: An Alternative Story", https://www.hok.no/en/events/apning-malgorzata-mirga-tas [dostęp: 27.11.2025].

[58] M. Szoska, *Koncepcja „przeczarowania" świata jako sposób na dekonstrukcję obrazu wspólnoty. Wokół wystawy Małgorzaty Mirgi-Tas*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio N – Educatio Nova" 2023, nr 8, s. 157–173.

[59] Narodowe Centrum Kultury, *Zarządzanie kulturą w Polsce i Norwegii – podobieństwa i różnice*, https://nck.pl/aktualnosci/zarzadzanie-kultura-w-polsce-i-norwegii-podobienstwa-i-roznice [dostęp: 30.06.2025].

Finlandia

Przyglądając się popularności sztuki polskiej w Finlandii przez pryzmat wystaw, daje się zaobserwować zainteresowanie polską sztuką. Dotyczy to zarówno dużych placówek wystawienniczych o randze muzeów narodowych, jak i kameralnych galerii sztuki. Pomimo braku zinstytucjonalizowanych form współpracy na polu kultury i sztuki, które realizują często Instytuty Polskie, Ambasada RP w Helsinkach korzysta z profilu na Facebooku, który stanowi platformę wymiany informacji na temat najważniejszych wydarzeń związanych z szeroko pojęta kulturą polską w Finlandii.

Jednym z wydarzeń o charakterze performatywnym, które dzięki zainteresowaniu mediów społecznościowych szybko zyskało ogromną popularność zarówno w Finlandii, jak i poza jej granicami, był projekt Agaty „Olek" Oleksiak w miejscowości Kerava. Działania artystki, znanej również jako Chrocheted Olek, polegały na pokryciu szydełkową koronką stuletniego, tradycyjnego fińskiego domu.

Artystka, znana z prac zaangażowanych, zaprosiła do współpracy uchodźczynie z Syrii i Ukrainy. Różowa koronka, utrzymana w jaskrawym odcieniu charakterystycznym dla tak zwanego różu milenialsów[60], nawiązuje do nowych założeń estetyki feministycznej, wiążącej ten kolor z siłą i odzyskiwaniem sprawczości przez kobiety, o czym pisał Kévin Bideaux, ekspert badający kulturowe znaczenie różu. Szczególnie dużo miejsca poświęca się tej barwie w kontekście trzeciej fali feminizmu, społeczności LGBTQ+ oraz świadomej reprezentacji grup niegdyś marginalizowanych[61]. Konotacje, które przywracają kolorowi jego historyczne znaczenie wiązane z siłą i dumą, wyrastają z przekonania, że róż jest „bliskim krewnym" czerwieni. Kolor różowy w przypadku pracy Agaty Oleksiak stał się nie tylko metaforyczną wizją przyszłości widzianej w jasnych barwach, ale przede wszystkim gestem solidarności z kobietami dotkniętymi doświadczeniem uchodźstwa. Jak pisze Ewa Kępa,

> bombardujący przędzą, buntujący się przeciwko neoliberalizmowi i konsumeryzmowi, przewrotnie i z sukcesem wykorzystują w ten sposób nowe technologie jako narzędzia mobilizowania i zwiększania partycypacji zaangażowanych rękodzielników w tworzeniu coraz to nowych projektów[62].

Fot. 4. Agata „Olek" Oleksiak, *Our Pink House*, Kerava 2016, fot. Ewa Szydełko

Tym większe znaczenie miał projekt, którego celem, poza walorami estetycznymi, była integracja i zwrócenie uwagi na problem migracji. Należy dodać, że Agata „Olek" Oleksiak zrealizowała pracę o podobnym wydźwięku społecznym w szwedzkiej miejscowości Avesta, także wykorzystując konotacje kulturowe i symbolikę koloru różowego[63].

W ostatnim ćwierćwieczu do najważniejszych wydarzeń z obszaru sztuk wizualnych i performatywnych, które popularyzowały sztukę polską w Finlandii, można bez wątpienia zaliczyć wystawy Pawła Althamera. Jego twórczość, oscylująca pomiędzy rzeźbą, instalacjami i sztuką nowych mediów[64], o silnych walorach partycypacyjnych i wydźwięku społecznym, stanowi uniwersalny przekaz dotyczący wartości szczególnie wyartykułowanych w dyskursie Północy[65]. Indywidualna wystawa w Helsinki Art Museum (HAM) w 2019 roku[66], tak zwana *mid-career*

[60] K. Bideaux, *Millennial Pink: Gender, Feminism and Marketing*, „Cultura e Scienza del Colore – Color Culture and Science" 2019, nr 11(1), s. 82–89.

[61] Por. V. Koller, *Not Just a Colour': Pink as a Gender and Sexuality Marker in Visual Communication*, „Visual Communication" 2008, nr 7(4), s. 395–423.

[62] E. Kępa, *Wydziergać siebie i świat: „Bombardowanie włóczką" jako zjawisko społeczno-kulturowe*, „Ars inter Culturas" 2016, nr 5, s. 241–252.

[63] J. Tarajko-Kowalska, P. Kowalski, *„Pretty in Pink" – The Pink Color in Architecture and the Built Environment: Symbolism, Traditions, and Contemporary Applications*, „Arts" 2023, nr 12, artykuł numer 161.

[64] Culture.pl, *„Paweł Althamer: I (am)" w Helsinkach*, https://culture.pl/pl/wydarzenie/pawel-althamer-i-am-w-helsinkach [dostęp: 30.06.2025].

[65] A. Wołodźko, *Spotkania i mikroutopie: sztuka partycypacyjna w Skandynawii*, Gdańsk 2017.

[66] Helsinki Art Museum, wystawa „Paweł Althamer: I (am)", 29.03.–8.09.2019.

retrospective, stanowiła kompilację prac z różnych okresów twórczości artysty oraz ukazywała nową instalację immersyjną, która po raz pierwszy pojawiła się właśnie w HAM. Wystawa zatytułowana „Paweł Althamer: I (am)"[67] była także pierwszą indywidualną prezentacją jego prac w krajach nordyckich. Wydarzenie współorganizowały Instytut Adama Mickiewicza, Helsinki Art Museum oraz Ambasada RP w Helsinkach[68]. Kuratorka, Pirkko Siitari, w rozmowie z Polską Agencją Prasową zwróciła uwagę, że „prace Althamera, w tym jego angażujące społeczność obiekty w przestrzeni publicznej, bardzo odpowiadają działaniom HAM"[69]. Wystawa w helsińskim HAM w ujęciu przekrojowym ukazała wiele projektów Pawła Althamera, odnosząc się zarówno do jego przeszłych prac, jak i niedawnych działań w Polsce. Jak pisze Piotr Policht,

> wypada interesująco zwłaszcza na tle ostatniej głośnej rzeźby artysty, którą pokazał dokładnie rok wcześniej pod pałacem prezydenckim w Warszawie. Mowa oczywiście o wyrzeźbionym w pniu brzozy portrecie-totemie Lecha Kaczyńskiego, który raczej stanowił wyłom w praktyce rzeźbiarza. W tym przypadku, zamiast pracować z małą społecznością, artysta zagrał o wysoką stawkę i spróbował zjednoczyć rozbite na frakcje społeczeństwo. W rezultacie wizerunek dla jednych stał się bazą memów, inni zaś uznali rzeźbę za drwinę. Obszar wspólny nie zamienił się w przestrzeń twórczego dialogu, a raczej przeciwnie: stał się agorą jeszcze gorętszego sporu[70].

Warto jednak spojrzeć na nią z zupełnie innej perspektywy. Fińska prezentacja prac Althamera skupiła się bowiem na ich uniwersalistycznym charakterze, który – dzięki brakowi emocjonalnego zaangażowania fińskiej publiczności w sprawy polskiej polityki wewnętrznej – ukazał zupełnie nową jakość, będącą jedną z przyczyn globalnej rozpoznawalności artysty w świecie sztuki.

Rok po wystawie „Paweł Althamer: I (am)" artysta powrócił do Finlandii, by zrealizować pracę *Seven Prisoners* – film nakręcony we współpracy z Zakładem Karnym na wyspie Suomenlinna oraz tamtejszymi osadzonymi. W projekcie wzięli udział również Leszek Molski i Jacek Taszakowski[71]. Film był pokazywany w ramach Helsińskiego Biennale w 2021 roku oraz w kolejnym roku w siedzibie Helsinki Art Museum. Wykorzystanie technologii VR pozwaliło na immersyjne doświadczenie wejścia do zakładu karnego z perspektywy osoby osadzonej. W pracy pojawił się również motyw ucieczki oraz powrotu do natury. Są to kwestie z jednej strony bardzo uniwersalne, z drugiej – eksplorujące relacje pomiędzy resocjalizacją a karą, które na gruncie skandynawskim mają bardzo progresywny charakter, o czym świadczy chociażby projekt norweskiego więzienia Halden[72].

W 2023 roku w Muzeum Sztuki Najnowszej Kiasma w Helsinkach odbyły się dwa spektakle Ani Nowak: *To the Aching Parts! (Manifesto)*[73] oraz *Deep Inside*[74]. Choreografka i artystka performatywna jest znana z prac w subtelny, a zarazem niezwykle nowoczesny sposób eksplorujących tematykę *queer*[75]. Jak można przeczytać na stronie muzeum, Ania Nowak „swobodnie bawiąc się językiem urazy i traumy, a także empatii i uzdrawiania, ukazuje destabilizację tożsamości, praktyk i dobrze znanych akronimów, takich jak LGB czy FtM, w imię queerowej przyszłości, która czeka na swoje właściwe wyobrażenie"[76]. Działania polskiej choreografki niewątpliwie wpisują się w istotny dyskurs eksploracji form artystycznych, które nie są skupione przedmiotowo i podmiotowo na większości heteronormatywnej, co otwiera nowe horyzonty poznawcze w świecie sztuki.

Z działań na pograniczu sztuki i wzornictwa warto wspomnieć projekt mebli miejskich, wpisanych w krajobraz Keravy – miasta, w którym miały miejsce działania yarn bombingu Agaty Oleksiak. Gdyńskie studio Traffic Design, specjalizujące się w projektach mających poprawić komfort codziennego życia mieszkańców aglomeracji, stworzyło siedzisko

[67] *Paweł Althamer: I (am)*, katalog wystawy, eds. S. Metsola, S. Tuulikangas, HAM, Helsinki 2019.

[68] Culture.pl, *„Paweł Althamer: I (am)" w Helsinkach...*

[69] Cyt. za: Polska Agencja Prasowa, *Pierwsza indywidualna wystawa Pawła Althamera w Skandynawii*, https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C426955%2Cpierwsza-indywidualna-wystawa-pawla-althamera-w-skandynawii.html [dostęp: 30.06.2025].

[70] P. Policht, *Obszar własny. Paweł Althamer w Helsinkach*, https://culture.pl/pl/artykul/obszar-wlasny-pawel-althamer-w-helsinkach [dostęp: 30.06.2025].

[71] Helsinki Biennial, Paweł Althamer, https://helsinkibiennaali.fi/en/artist/pawel-althamer/ [dostęp: 30.06.2025].

[72] Por. A. Høidal, N. Hanssen, *The Norwegian Prison System Halden Prison and Beyond*, New York 2022.

[73] Kiasma, *Ania Nowak: To the Aching Parts! (Manifesto)*, https://kiasma.fi/en/performances/ania-nowak-to-the-aching-parts-manifesto/ [dostęp: 30.06.2025].

[74] Kiasma, *Ania Nowak: Deep Inside*, https://kiasma.fi/en/performances/ania-nowak-deep-inside/ [dostęp: 30.06.2025].

[75] A. Sosnowska, *Androgynous and Soft: Non-normative Languages of Ania Nowak*, „Polish Theatre Journal" 2018, nr 1(5), b.p.

[76] Cyt. Za https://kiasma.fi/en/performances/ania-nowak-to-the-aching-parts-manifesto/ [dostęp 27.11.2025].

zachęcające do aktywności na świeżym powietrzu przez cały rok. Korzystając z systemu Parkly, studio zaprojektowało liczne dodatki, które pozwoliły na personalizację realizacji. Jak mówią projektanci:

> [...] projekt dodatków powstał w oparciu o warsztaty wspólnego projektowania z uczniami tamtejszego liceum. Wspólnie przyjrzeliśmy się tożsamości miejsca, preferowanym aktywnościom, które chciałaby zrealizować młodzież z Keravy. Jedną z inspiracji była długoletnia tradycja cyrkowa, do której w swoim projekcie nawiązała Renia Maj[77].

Choć projekt trudno uznać za typowy przykład prezentacji sztuki polskiej w krajach nordyckich, unaocznia on rosnącą popularność i rozpoznawalność rodzimych projektantów na Północy.

Przechodząc do podsumowania tematu prezentacji sztuki polskiej w Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji, należy odwołać się również do danych statystycznych dotyczących liczby Polaków zamieszkujących poszczególne kraje Północy. Według informacji SBB (Statistisk sentralbyrå) w Norwegii zarejestrowanych jest ponad 110 tysięcy polskich obywateli[78], szwedzki SCB (Statistiska centralbyrån) podaje z kolei, że ich Polonia przekracza 54 tysiące[79]. Danię zamieszkuje według DS (Danmarks Statistik) ponad 56 tysięcy Polaków[80], Finlandię zaś jak podaje TK (Tilastokeskus) – ponad 5 tysięcy[81]. W przypadku Skandynawii można zauważyć związki pomiędzy liczebnością Polonii a częstotliwością i skalą wystawiennictwa w obszarze sztuki polskiej. Zdecydowanym wyjątkiem pozostaje w analizowanej grupie Finlandia, która – pomimo niewielkiej społeczności Polaków – oferuje liczne wydarzenia poświęcone sztuce polskiej, odbywające się w wiodących instytucjach kultury. Można więc mówić w tym przypadku o dystansie od diasporalnego modelu promocji. To zatem nie Polonia, a raczej globalne zainteresowanie środowisk artystycznych oraz współprace międzynarodowe pomiędzy ośrodkami muzealnymi i galeriami sztuki są siłą napędową działań wystawienniczych na Północy.

Podczas analizy przestawionego materiału uwagę zwraca tematyka wystaw. Kraje nordyckie pozostają w awangardzie, prezentując głównie sztukę zaangażowaną, która dotyka bardzo istotnych społecznie i kulturowo tematów – migracji, feminizmu, zawłaszczenia kulturowego, oraz problemów społeczności LGBTQ+. Duże wystawy monograficzne w XXI wieku dotyczyły głównie artystów i artystek o ugruntowanej pozycji w świecie sztuki, takich jak: Magdalena Abakanowicz, Paweł Althamer czy Małgorzata Mirga-Tas. Zainteresowaniem cieszyły się również wystawy zbiorowe, które pozwalały zagranicznej publiczności zapoznać się ze sztuką polską różnych okresów. Wśród wydarzeń kulturalnych podjęto również działania w zakresie sztuki partycypacyjnej oraz performatywnej.

Wiele wydarzeń o wysokich walorach merytoryczno-poznawczych zostało zorganizowanych w ramach rządowego programu „Niepodległa 2017–2021", a zdecydowanie najbardziej różnorodny program wystaw artystów i artystek polskich w omawianym okresie można było zaobserwować w Finlandii i Norwegii. Warto również podkreślić, że prezentacja polskich artystów nie ograniczała się jedynie do ośrodków stołecznych, co pozwoliło na popularyzację sztuki rodzimej również w mniejszych miejscowościach w Skandynawii i Finlandii.

Konkludując, z przeprowadzonych badań wynika, że w ostatnich dwóch dekadach sztuka polska w Skandynawii i Finlandii zyskuje popularność za sprawą organizowanych wydarzeń kulturalnych, a dzieła polskich twórców są wystawiane w ważnych instytucjach kulturalnych w krajach nordyckich. W pracach kuratorskich widać szczególne zainteresowanie dyskursem zaangażowanym i uniwersalnym, który jest domeną młodej sztuki polskiej, cieszącej się coraz większym uznaniem poza granicami kraju.

[77] Traffic Design, *Projekt miejskich mebli dla fińskiego miasteczka*, https://trafficdesign.pl/aktualnosci/projekt-miejskich-mebli [dostęp: 1.07.2025].

[78] SSB (Statistics Norway), *Immigrants and Norwegian-born to Immigrant Parents*, https://www.ssb.no/en/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre [dostęp: 10.07.2025].

[79] SCB (Statistical Database), https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/START__BE__BE0101__BE0101F/UtlmedbR/table/tableViewLayout1/ [dostęp: 10.07.2025].

[80] Danmarks Statistik, *Immigrants and their Descendants*, https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/borgere/befolkning/indvandrere-og-efterkommere [dostęp: 10.07.2025].

[81] TK (Statistics Finland), *Migration*, https://stat.fi/en/statistics/muutl [dostęp: 10.07.2025].

BIBLIOGRAFIA

After the Wall: Art and Culture in post-Communist Europe, katalog wystawy, eds. Bojana Pejić, David Elliott, Moderna Museet Stockholm, Stockholm 1999.

Bideaux Kévin, *Millennial Pink: Gender, Feminism and Marketing*, „Cultura e Scienza del Colore – Color Culture and Science" 2019, nr 11(1), s. 82–89.

Boger Runa, *Magdalena Abakanowicz and the Norwegian Art Scene: Style Creator or Liberating Role Model?*, „Vessel" 2022, nr 4, https://vessel-magazine.no/issues [dostęp: 7.07.2025].

Boger Runa, „Magdalena Abakanowicz og Norge: Stilskaper eller frigjørende forbilde? En drøftelse av Abakanowicz' betydning for norsk tekstilkunst 1960–1980", praca magisterska, Uniwersytet w Oslo, Oslo 2010, https://runaboger.no/wp-content/uploads/2013/01/BogerxmasterxAbakanowicz.pdf [dostęp: 7.07.2025].

Deepwell Katy, *After 'After the Wall': An Interview with Curator Bojana Pejic*, „N.Paradoxa" 2000, nr 5, s. 49–57.

Demeule Fanie, *Aneta Grzeszykowska, ou l'autoportrait en forme de vanité*, „Spirale: arts, lettres, sciences humaines" 2015, nr 253, s. 11–13.

Echoes – 100 Years in Finnish Design and Architecture, katalog wystawy, eds. Maria Härkäpää, Pekka Korvenmaa, Laura Isoniemi, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Warszawa 2017.

Friedman Susan Stanford, *Scaling Planetarity: Spacetime in the New Modernist Studies – Virginia Woolf, H.D., Hilma af Klint, Alicja Kwade, Kathy Jetn̄il-Kijiner*, „Feminist Modernist Studies" 2020, nr 3(2), s. 118–147.

Grzeszykowska Aneta, *Selfie*, publikacja towarzysząca wystawie, Viborg 2015.

Høidal Are, Hanssen Nina, *The Norwegian Prison System Halden Prison and Beyond*, New York 2022.

Jefferies Janis, *Magdalena Abakanowicz: Every Tangle of Thread and Rope, London, UK: Tate Modern, 17 November 2022 to 21 May 2023*, „Textile" 2023, nr 22(1), s. 292–300.

Kappel Jonas van, „Diversifying a Museum Collection and the Politics of Representation: A Mixed-Methods Approach to the Acquisition Policies and Implementation of Diversity Strategies at Stockholm's Moderna Museet in the 21st Century", praca magisterska, Uniwersytet Sztokholmski, Sztokholm 2024, https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1831082&dswid=-6521 [dostęp: 2.07.2025].

Kępa Ewa, *Wydziergać siebie i świat: „Bombardowanie włóczką" jako zjawisko społeczno-kulturowe*, „Ars inter Culturas" 2016, nr 5, s. 241–252.

Kitlinski Tomasz, Leszkowicz Paweł, *Feminist and Queer Action and Art in Poland's Illiberal Democracy*, [w:] *Resisting Far-Right Politics in the Middle East and Europe Queer Feminist Critiques*, eds. Tunay Altay, Nadje Al-Ali, Katharina Galor, Edynburg 2025, s. 211–239.

Kledzik Emilia, *Roma Art as Postcolonial Contact Zone: Re-Enchanting the World by Małgorzata Mirga-Tas*, [w:] *Approaches to a "New" World Literature: Romani Literature(s) as (re-)Writing and Self-empowerment*, eds. Lorely French, Marina Ortrud Hertrampf, Monachium 2023, s. 97–123.

Koller Veronika, *Not Just a Colour': Pink as a Gender and Sexuality Marker in Visual Communication*, „Visual Communication" 2008, nr 7(4), s. 395–423.

Kruszewski Eugeniusz S., *Instytut Polsko-Skandynawski i Pomorze*, „Acta Cassubiana" 2015, nr 17, s. 213–225.

Krzyżanowska Natalia, *The Discourse of Counter-monuments: Semiotics of Material Commemoration in Contemporary Urban Spaces*, „Social Semiotics" 2015, nr 26(5), s. 465–485.

Lookofsky Sarah, *Paulina Olowska: Kistefos Museum*, „Artforum International" 2022, nr 61(1), s. 327–328.

Magdalena Abakanowicz, Organiske Strukturer / Organic Structures, katalog wystawy, ed. Ole Henrik Moe, Henie-Onstad Kunstsenter, Oslo 1977.

Menin Sarah, *Waving from the Periphery: Sibelius, Aalto, and the Finnish Pavilions*, [w:] *Jean Sibelius and His World*, ed. Daniel M. Grimley, Princeton 2011, s. 227–255.

Młoda Polska. Sekelskifteskonst från Polen / Polish Fin de Siècle Art, katalog wystawy, eds. Kristoffer Arvidsson, Eva Nygårds, Johan Sjöström, Muzeum Sztuki w Göteborgu, Göteborg 2018.

Nilsson Håkan, *Kobro & Strzemiński: New Art in Turbulent Time*, „Konsthistorisk Tidskrift/Journal of Art History" 2019, nr 88(1), s. 54–57.

Paweł Althamer: I (am), katalog wystawy, eds. Satu Metsola, Sanna Tuulikangas, HAM, Helsinki 2019.

Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910, katalog wystawy, red. Agnieszka Bagińska, Wojciech Głowacki, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2022.

Sosnowska Agnieszka, *Androgynous and Soft: Non-normative Languages of Ania Nowak*, „Polish Theatre Journal" 2018, nr 1(5), b.p.

State Construction and Art in East Central Europe, 1918–2018, eds. Agnieszka Chmielewska, Irena Kossowska, Marcin Lachowski, London 2023.

Szoska Maria, *Koncepcja „przeczarowania" świata jako sposób na dekonstrukcję obrazu wspólnoty. Wokół wystawy Małgorzaty Mirgi-Tas*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio N – Educatio Nova" 2023, nr 8, s. 157–173.

Scandinavian Design and the United States, 1890–1980, eds. Bobbye Tigerman, Monica Obniski, Los Angeles 2020.

Tarajko-Kowalska Justyna, Kowalski Przemysław, *„Pretty in Pink" – The Pink Color in Architecture and the Built Environment: Symbolism, Traditions, and Contemporary Applications*, „Arts" 2023, nr 12, artykuł numer 161.

Tikhomirova Yulia S., *Attempt at Doubt. The Abandonment of Aesthetic Automatisms Through Collective Exercises in the Performative Practice by Didymos*, „Aisthesis" 2024, nr 17(1), s. 191–205.

Vilhelm Hammershøi. Światło i cisza, katalog wystawy, red. Martyna Łukasiewicz, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Poznań 2021.

Netografia

Ambasada RP w Finlandii, profil Facebook, https://www.facebook.com/polishembassy.helsinki/posts/pawel-althamer-i-am-exhibitionham-helsingin-kaupungin-museo-293-8919ham-presents/1217920871690964/ [dostęp: 30.06.2026].

Ambasada RP w Danii, profil Facebook, https://www.facebook.com/PLinDenmark [dostęp: 8.07.2025].

Ambasada RP w Norwegii, profil Facebook, https://www.facebook.com/PLinOslo/ [dostęp: 3.07.2025].

Ambasada RP w Szwecji, profil Facebook, https://www.facebook.com/PLinSweden [dostęp: 26.05.2025].

Bergen Kunsthall, *Dorota Jurczak Bzzz 24 May–12 August 2018*, https://www.kunsthall.no/en/exhibitions/bzzz/ [dostęp: 7.07.2025].

CFHILL, wystawa „Form and Volume", https://www.cfhill.com/exhibition/form-and-volume-curated-by-francesca-gavin [dostęp: 1.10.2025].

Culture.pl, *Młoda Polska w Szwecji*, https://culture.pl/pl/wydarzenie/mloda-polska-w-szwecji [dostęp: 3.07.2025].
Culture.pl, *„Paweł Althamer: I (am)" w Helsinkach*, https://culture.pl/pl/wydarzenie/pawel-althamer-i-am-w-helsinkach [dostęp: 30.06.2025].
Culture.pl, *The Forests and Meadows of Polish Design*, https://culture.pl/en/event/the-forests-and-meadows-of-polish-design [dostęp: 3.07.2025].
Danmarks Statistik, *Immigrants and their Descendants*, https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/borgere/befolkning/indvandrere-og-efterkommere [dostęp: 10.07.2025].
Helsinki Biennial, *Paweł Althamer*, https://helsinkibiennaali.fi/en/artist/pawel-althamer/ [dostęp: 30.06.2025].
Henie Onstad Kunstsenter, *Małgorzata Mirga-Tas: An Alternative Story*, https://www.hok.no/en/events/apning-malgorzata-mirga-tas [dostęp: 27.11.2025]
Instytut Polski w Sztokholmie, *Kolekcje online polskiej sztuki i designu, które możesz zobaczyć z domu*, https://instytutpolski.pl/stockholm/pl/2020/05/26/kolekcje-online-polskiej-sztuki-i-designu-ktore-mozesz-zobaczyc-z-domu/ [dostęp: 25.06.2025].
Instytut Polski w Sztokholmie, *Otwarcie wystawy o surrealizmie w Muzeum Sztuki Nowoczesnej i Współczesnej w Sztokholmie*, https://instytutpolski.pl/stockholm/pl/2024/11/13/otwarcie-wystawy-o-surrealizmie-w-muzeum-sztuki-nowoczesnej-i-wspolczesnej-w-sztokholmie/ [dostęp: 8.07.2025].
Instytut Polski w Sztokholmie, *Spotkanie historii z teraźniejszością w nowym dziele w sztokholmskim Parku Rzeźb Księżniczki Estelle: „Muzeum" Moniki Sosnowskiej*, https://instytutpolski.pl/stockholm/pl/2025/04/29/spotkanie-historii-z-terazniejszoscia-w-nowym-dziele-w-sztokholmskim-parku-rzezb-ksiezniczki-estelle-muzeum-moniki-sosnowskiej/ [dostęp: 9.07.2025].
Joanna Rajkowska, *The Light od The Lodge. Edition Copenhagen 2012, public project*, https://www.rajkowska.com/en/the-light-of-the-lodge-edition-copenhagen/ [dostęp: 9.07.2025].
Kiasma, *Ania Nowak: Deep Inside*, https://kiasma.fi/en/performances/ania-nowak-deep-inside/ [dostęp: 30.06.2025].
Kiasma, *Ania Nowak: To the Aching Parts! (Manifesto)*, https://kiasma.fi/en/performances/ania-nowak-to-the-aching-parts-manifesto/ [dostęp: 30.06.2025].
Kulturhuset Stadsteatern, wystawa „The Magic Power of the Needle", https://kulturhusetstadsteatern.se/utstallningar/magic-power-of-needle [dostęp: 2.07.2025].
Kunstforening, wystawa „From Far and From Near", https://sandefjordkunstforening.no/utstilling/from-far-and-from-near/ [dostęp: 1.10.2025].
Kunsthal Charlottenborg, *Alicja Kwade, „Out of Ousia", 21 September 2018–17 February 2019*, https://kunsthalcharlottenborg.dk/en/exhibitions/alicja-kwade/ [dostęp: 4.07.2025].
Maciej Świeszewski, *Exhibitions*, https://www.swieszewski.com/en/exhibitions [dostęp: 1.10.2025].
MET, wystawa „Beyond the Light: Identity and Place in Nineteenth-Century Danish Art", https://www.metmuseum.org/exhibitions/beyond-the-light [dostęp: 26.05.2025].
MET, wystawa „Seeing Silence: The Paintings of Helene Schjerfbeck", https://www.metmuseum.org/exhibitions/seeing-silence-the-paintings-of-helene-schjerfbeck [dostęp: 26.05.2025].
Moderna Museet Malmö, wystawa „Kobro & Strzemiński. New Art in Turbulent Times", https://www.modernamuseet.se/malmo/en/exhibitions/katarzyna-kobro-and-wladyslaw-strzeminski [dostęp: 8.07.2025].
Moderna Museet Sztokholm, wystawa „Ideal and Reality – Polish Art from the 1980s and 90s", https://www.modernamuseet.se/stockholm/en/exhibitions/after-the-wall/ [dostęp: 1.10.2025].
MoMA, wystawa „Edvard Munch: Symbolism in Print – Highlights from The Museum of Modern Art", https://www.moma.org/calendar/exhibitions/36 [dostęp: 26.05.2025].
MoMA, wystawa „Hilma af Klint. What Stands Behind the Flowers", https://www.moma.org/calendar/exhibitions/5779 [dostęp: 26.05.2025].
MOT, wystawa „Olafur Eliasson: Sometimes the River is the Bridge", https://www.mot-art-museum.jp/en/exhibitions/olafur-eliasson/ [dostęp: 26.05.2025].
Narodowe Centrum Kultury, Zarządzanie kulturą w Polsce i Norwegii – podobieństwa i różnice, https://nck.pl/aktualnosci/zarzadzanie-kultura-w-polsce-i-norwegii-podobienstwa-i-roznice [dostęp: 30.06.2025].
Nikolaj Kunsthal, *Copenhagen Art Festival: Conversations*, https://nikolajkunsthal.kk.dk/copenhagen-art-festival-conversations [dostęp: 3.07.2025].
P. Policht, *Obszar własny. Paweł Althamer w Helsinkach*, https://culture.pl/pl/artykul/obszar-wlasny-pawel-althamer-w-helsinkach [dostęp: 30.06.2025].
Polska Agencja Prasowa, *Pierwsza indywidualna wystawa Pawła Althamera w Skandynawii*, https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C426955%2Cpierwsza-indywidualna-wystawa-pawla-althamera-w-skandynawii.html [dostęp: 30.06.2025].
Scandinavia House, wystawa „Nordic Echoes – Tradition in Contemporary Art", https://www.scandinaviahouse.org/exhibitions/nordic-echoes/ [dostęp: 26.05.2025].
SCB (Statistical Database), https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/ [dostęp: 10.07.2025].
SSB (Statistics Norway), *Immigrants and Norwegian-born to Immigrant Parents*, https://www.ssb.no/en/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre [dostęp: 10.07.2025].
Stavanger Art Museum, wystawa „The Plastic Body. Sculpture from Poland 1960–1989", https://www.stavangerkunstmuseum.no/en/events/den-plastiske-kroppen [dostęp: 7.07.2025].
Stępień Damian, *Norweska wystawa z lubelskim akcentem. Ekspozycja „Z Daleka i z Bliska" ukazała ponad 40 prac artystów z Wydziału Artystycznego UMCS*, „Kurier Lubelski", 30.12.2021, https://kurierlubelski.pl/norweska-wystawa-z-lubelskim-akcentem-ekspozycja-z-daleka-i-z-bliska-ukazala-ponad-40-prac-artystow-z-wydzialu-artystycznego/ar/c13-15976815 [dostęp: 1.10.2025].
Stowarzyszenie Razem=Sammen, https://www.razem.no/ [dostęp: 7.07.2025].
Tate Modern, wystawa „Outi Pieski", https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-st-ives/outi-pieski [dostęp: 26.05.2025].
Tate Modern, wystawa „Per Kirkeby", https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/kirkeby [dostęp: 26.05.2025].
The Princess Estelle Cultural Foundation, „Museum" Monika Sosnowska, https://www.preks.se/en/sculptures/museum [dostęp: 8.07.2025].
TK (Statistics Finland), *Migration*, https://stat.fi/en/statistics/muutl [dostęp: 10.07.2025].
Traffic Design, *Projekt miejskich mebli dla fińskiego miasteczka*, https://trafficdesign.pl/aktualnosci/projekt-miejskich-mebli [dostęp: 1.07.2025].
Viborg Kunsthal, wystawa „Memory Cache", https://viborgkunsthal.viborg.dk/udstillinger/tidligere-udstillinger/2024/memory-cache-sketches-agata-lenczewska-maden-ryszard-lenczewski/ [dostęp: 3.07.2025].
We Do Festival of Contemporary Polish Arts & Culture, https://www.wedo.no/ [dostęp: 7.07.2025].

STRESZCZENIE

Artykuł analizuje sposoby i zakres prezentacji sztuki polskiej w krajach skandynawskich (Szwecja, Norwegia, Dania) oraz w Finlandii w XXI wieku. Na podstawie badań literaturowych tekst kompiluje najważniejsze wystawy i projekty, zawiera również krytyczny przegląd wiodących tendencji tematycznych oraz ich częstotliwości i charakteru. Analiza obejmuje zarówno duże wystawy monograficzne artystów o ugruntowanej pozycji, takich jak Magdalena Abakanowicz, Paweł Althamer czy Małgorzata Mirga-Tas, jak i wystawy zbiorowe, projekty partycypacyjne oraz performatywne. Zwrócono ponadto uwagę na tematykę sztuki zaangażowanej społecznie i kulturowo, dotykającej kwestii migracji, feminizmu, zawłaszczenia kulturowego czy problemów społeczności LGBTQ+. Wskazano na rolę instytucji takich jak Instytuty Polskie i Ambasady RP, a także współpracy międzynarodowej i programów rządowych w promocji kultury polskiej na Północy. Zaobserwowano, że w ostatnich latach popularność sztuki polskiej w Skandynawii i Finlandii wzrasta, a twórczość polskich artystów jest prezentowana w ważnych instytucjach kulturalnych, często znajdujących się poza stolicami. W przypadku Finlandii i Norwegii zwrócono uwagę na najbardziej zróżnicowany program wystaw, co może sugerować, że to globalne zainteresowanie środowisk artystycznych, a nie liczebność Polonii, jest siłą napędową działań wystawienniczych.

Słowa klucze: sztuka polska, Skandynawia, Finlandia, Dania, Norwegia, Szwecja, wystawy sztuki, XXI wiek, sztuka współczesna, kultura polska, promocja kultury, Instytut Polski, Ambasada RP, Niepodległa 2017–2021

SUMMARY

This article examines the methods and scope of presenting Polish art in Scandinavia (Sweden, Norway, and Denmark) and Finland in the 21st century. Based on a literature review, the text compiles the most significant exhibitions and projects, providing a critical overview of the most prominent thematic trends, their frequency, and nature. The analysis covers large-scale monographic exhibitions of the work of renowned artists such as Magdalena Abakanowicz, Paweł Althamer and Małgorzata Mirga-Tas, as well as group exhibitions and participatory and performative projects. Themes of socially and culturally engaged art are also explored, touching on issues of migration, feminism, cultural appropriation, and LGBTQ+ communities. The article highlights the role of institutions such as Polish Institutes and Embassies, as well as international cooperation and government programmes, in promoting Polish culture in the North. It has been observed that the popularity of Polish art in Scandinavia and Finland has increased lately, with the work of Polish artists being presented in important cultural institutions often located outside capital cities. In the case of Finland and Norway, the most diverse exhibition programmes were noted, suggesting that global artistic community interest, rather than the size of the Polish diaspora, is the driving force behind exhibition activities.

Keywords: Polish art, Scandinavia, Finland, Denmark, Norway, Sweden, art exhibitions, 21st century, contemporary art, Polish culture, cultural promotion, Polish Institute, Embassy of the Republic of Poland, Independent Poland 2017–2021